Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאַטט ערשיינט צווײמאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פֿיר
עסטעררייך-אונגארן
גאַנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האַלביעהריג 4 " "
פֿיערטעל- 2 " "

פֿירס אויסלאַנד
גאַנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האַלביעהריג 4 " 50 קרייצער
פֿיערטעל- 2 " 25 "

אַנגאָנצען
אונד יאַנסעראַטע פריוואט-אַנצייגען ווערדען מיט 10 קר. פער 6 שפּאַל-טיגע פעטיט-ציילע בערעכנעט.

יודישע
פעסטער צייטונג
(דאָננערסטאַג-אויסגאַבע)

אויף דיעזע צייטונג קאַנן מאַן יעדען טאַג פּרענומעריערען
אונד דער פּרענומעראַציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם טאַגע דעס ערסטען בלאַטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין
פּעסט
רעטטיגנאַסססע נו׳ 7.
וואָהין מאַן אויך דיא פּרענומעראַ-ציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פּרענומעראַנטענזאַממלער ערהאַלטען 10% ראַבאַטט.

Nr. 35, זעכסטער יאַהרגאַנג | פּעסט, כ אייר ה׳ת׳ר׳ל׳ד׳. | Pest, den 7. Mai 1874.

פּאָליטישע איבערזיכט.

אויס דעם אונגארישען רייכסטאַגע.

אין דער פֿאָרגעסטריגען זיטצונג דעם אונגארישען רייכסטאַגעס וואורדע דאס געזעטץ בעראַטהען, נאַך וועלכעם דיא איינענטהימער דער אייזענבאַהנען פֿערפּפֿליכטעט זיין זאָללען, בייא איינעם אונגליקס-פֿאַללע אויף דער אייזענבאַהן, וואָבייא מענשען געטאָדטעט אָדער פֿערוואונדעט ווערדען, אים פֿאַללע דער טאָדטונג דיא צוריקגעבליעבענע פֿאַמיליע אונד אים פֿאַללע דער פֿערוואונדונג דען פֿערוואונדעטען זעלבסט אויסצוהאַלטען אונד לעטצטערען אויך היילען צו לאַססען. ביזהער וואַרען דיא אייזענבאַהנען נור בייא פֿראַכטען צו איינעם שאַדענערזאַטצע פֿערפּפֿליכטעט, דא זיך אבער ליידער דיא אייזענבאַהנ-אונגליקס-פֿאַללע אין איממער ערשרעקענדער וויזע פֿערמעהרען, זאָ מוססטע מאַן איין געזעטץ שאַפֿפֿען, נאַך וועלכעם דען אייזענבאַהנען דיא שאַדענ-ערזאַטצ-פּפֿליכט אויך בייא טאָדטונגען אונד קאָרפּערליכען. פֿערלעטצונגען אויפֿערלעגט ווערדען זאָלל.

דער דעפּוטירטע האָרן זאַגטע: „איך האַבע נאָך אם 12. מאַי פֿאָריגען יאַהרעס דיא שאַפֿפֿונג איינעס זאָלכען געזעטצעס בעאַנטראַגט אונד נעהמע איך דאַסזעלבע אַן. געראַדע מאָרגען (דען 6. מאַי) איזט דער יאַהרעסטאַג דעם גראָססען אייזענבאַהנאונגליקעס בייא שטיינברוך! (זיעהע נו׳ 35 פֿאָריגען יאַהרגאַנגעס) אונד איך מוס דעם יוסטיצ-מיניסטער דאַנקען, דאס ער שאָן נאָך איינעם יאַהרע זיין פֿערשפּרעכען איינגעהאַלטען אונד איין געזעטץ וועגען דער שאַדענ-ערזאַטצ-פּפֿליכט בייא אייזענבאַהנען פֿאָרלעגט. עס פֿרייט מיך נאָך אוםזאָמעהר, דאס דיעזעס געזעטץ ניכט זאָ לויטעט, וויא דאס אַמעריקאַנישע, זאָנדערן וויא דאס דייטשע (נאָך דעם אַמעריקאַנישען געזעטצע מיססען נעמליך דיא בעשעדיגטען ר י י ע נ ד ע ן בעווייזען, דאס ניכט זיא, זאָנדערן דיא אייזענבאַהן אַלליין אם אונגליקע שולד איזט; אבער נאָך דעם דייטשען געזעטצע מוס דיא דירעקציאָן דער א י י ז ע נ ב א ה ן בעווייזען, דאס דיא רייזענדען אַלליין איהר אונגליק פֿערשולדעטען.) דיא מייסטען אונגליקספֿאַללע שטאַממען פֿאָם גייצע אונד דער קאַרגהייט דער אייזענבאַהנגעזעללשאַפֿט, אינדעם דיעזע ניכט גענוג וואַכהאַבענדע בעאַמטע האַלט אונד אויך אויף גוטע שיענען אונד מאַשינען וועניג געלד פֿערווענדען וויללל. אבער ווענן מאַן דען אייזענבאַהנען זאָלכע שטרענגע פֿעראַנטוואָרטונג אויפֿערלעגט, ווערדען זיא שאָן בעססער אכט געבען. אין ענגלאַנד עראייגנעטע זיך אויף דען אייזענבאַהנען שאָן זאָ פֿיעלע אונגליקס-פֿאַללע, דאס עס שאָן צום שפּריכוואָרטע איזט: „זאָ לאַנגע ניכט איין בישאָף אָדער באַהנ-דירעקטאָר אומ׳ס לעבען קאָממט, ווירד עס ניכט בעססער ווערדען!“ —

אויס דעם וויענער רייכסראַטהע.

אויך אים וויענער רייכסראַטהע מוססטע דער עסטעררייכישע פֿינאַנצמיניסטער אין אַנגעלעגענהייט דער ק ר י ז י ס איינע לענגערע ערקלערונג ערטהיילען. ער זאַגטע: דער רעגיערונג איזט דיא געלעגענהייט וויללקאָממען, פֿאָר דעם שליעססען דעס רייכסטאַגעס נאָכמאַלס איהרע שטעללונג געגענאיבער דער קריזיס דאַרצולעגען. דער פֿערברויך אונד דאס קויפֿען איזט וועגען געלד-מאַנגעל זעלטענער געוואָרדען, וואָדורך פֿיעלע אונטערנעהמונגען אין שטאָקונג געראַטהען זינד. דיעס שטאַממט טהיילס פֿאָם קראַך, טהיילס פֿאָן דען שלעכטען ערנטען — דאַצו קאָממט נאָך, דאס עס אויך אים אויסלאַנדע זאָ שלעכט געהט. ווענן נון זאָ פֿיעלע אורזאַכען איינע קריזיס הערבייפֿבעשוואָרען, דאַנן קאַנן דיא רעגיערונג צור בעזייטיגונג דיעזער פֿיעלען אורזאַכען ניכטס טהון. וואס נור אין זאָלכעם פֿאַללע אין שטאַאט טהון קאַנן, האַבען וויר געטהאַן, וויר האַבען פֿיר קרעדיט-פֿעהיגע לייטע קרעדיט פֿערשאַפֿפֿט, וויר האַבען דען אויסבויא פֿיעלער אייזענבאַהנען פֿאָרנעהמען לאַססען, אום בעשעפֿטיגונג פֿערדיענסט אונד אַרבייט צו פֿערשאַפֿפֿען. וויר האַבען 16 פֿאָרשוס-קאַססען מיט איינעם קאַפּיטאַל פֿאָן 10% מילליאָנען גולדען; ערריכטעט, אום פֿיר קרעדיט-פֿעהיגע לייטע צו דען בילליגסטען פּערצענטען געלד צו פֿערשאַפֿפֿען. דיא רעגיערונג בעגרייפֿט פֿאָללשטענדיג דען ערנסט דער שלעכטען אונד טרויעריגען לאַגע אונזערער פֿאָלקס-ווירטהשאַפֿט, זיא קאַנן זיך אבער אויך ניכט פֿערהעהלען אונד האַלט עס אויך פֿיר איהרע פּפֿליכט, עס אָפֿפֿענטליך אויסצושפּרעכען, דאס אַן פֿיעלעם נור דיא באָרזע שולד איזט. פֿריהער האַט זיא אַללעם צו שטאַרק הינויפֿגעשרויבט אונד דאס מינדעסטע צו איינער גראָססען בעדייטונג געמאַכט, איינע שווינדעל-אַקציע אָהנע ווערטה בראַכטע זיא דורך שפּעקולאַציאָן אויף איינען ווערטה פֿאָן הונדערטען גולדען — אונד היינטע ווידער ווערדען זאַכען, וועלכע נאָך איינען בעדייטענדען ווערטה האַבען, זאָ העראבגעזעטצט, דאס זאָגאַר ווערטהפֿאָללע גיטער אים פּרייזע פֿאַללען. פֿריהער וואורדע אַללעס א י ב ע ר שעטצט אונד היינטע ווירד אַללעס א ו נ ט ע ר שעטצט. דיא רעגיערונג איזט זיך דער פֿעראַנטוואָרטליכקייט, וועלכע אויף איהר לאַסטעט, פֿאָללקאָממען בעוואוסט: זיא ווירד אויך ווייטערהין דיא ענטוויקלונג דער פֿאָלקסווירטהשאַפֿטליכען פֿערהעלטניססע מיט אָפֿפֿענעם אויגע אונד וואַרמעם הערצען בעאָבאַכטען, אונד ווענן וויר אויך אָפֿפֿען אונד ענטשיעדען ערקלערען מיססען, דאס עס ניכט אין אונזערער מאַכט אונד פּפֿליכט שטעהט, אויף קאָסטען דער געזאַממטהייט איינצעלנע שאַדען צו היילען, וועלכע זיך דיא איינצעלנען דורך פֿערפֿעהלטע שפּעקולאַציאָנען צוגעצאָגען האַבען, זאָ ווערדען וויר דאָך אַללעס מאָגליכע אַנווענדען אונד אַללעס טהון, וואס אין אונזערען קרעפֿטען ליעגט, אום דיא ווירטהשאַפֿטליכע נאָטה צו לינדערן.

ע נ ג ל א נ ד.

אין דער ע נ ג ל י ש ע ן אָבערהויז-זיטצונג פֿאָם 5. מאַי פֿערלאַנגטע איין מיטגליעד דיעזעס הויזעס, דאס דער אויסוועערטיגע ענגלישע מיניסטער אַללע בריעפֿע אונד דעפּעשען, וועלכע ער אין בעצוג אויף דיא אויפֿרעכטהאַלטונג דעס אייראָפּעאישען פֿריעדענס מיט דען רעגיערונגען דייטשלאַנדס, עסטעררייכס, רוסלאַנדס אונד פֿראַנקרייכס געוועכסעלט האַטטע, פֿעראָפֿפֿענטליכע.

היערויף ערהאָב זיך דער ענגלישע אויסוועערטיגע מיניסטער אונד זאַגטע: ווענן איך בעציגליך דער אויפֿרעכטהאַלטונג דעס פֿריעדענס אין אייראָפּא ב ע ז אָ ר ג נ י ס ס ע פֿ אָ ר ה א נ ד ע ן זינד, זאָ איזט דאָך קיין ערנסטער גרונד צום זאָרגען, דאס דער קריעג שאָן מאָרגען אויסברעכען ווירד. פֿיר דיעזעס אָדער פֿיר דאס נעכסטע יאַהר איזט קיין ערנסטער גרונד צו קריעגס-בעזאָרגניססען פֿאָרהאַנדען. זאָללטע אבער דאָך איינע קריעגס-געפֿאַהר ענטשטעהען, דאַנן ווירד דאָך נאָך ענגלאַנד פֿיר דיא אויפֿרעכטהאַלטונג דעס פֿריעדענס אַללעס מאָגליכע טהון, וואס נור אין זיינען קרעפֿטען שטעהט, אָהנע זיך אבער דאַבייא אין איינען קאַמפּף מיטרייססען צו לאַססען, וועלכער איהן דירעקט ניכט אינטערעססירט. וואס דיא אין דען לעטצטען יאַהרען פֿאָן ענגלאַנד אַבגעשלאָססענען פֿערטראָגע בעטריפֿפֿט, ווירד ענגלאַנד זיכער דאַרויף טראַכטען, דאס דיעזע פֿערטראָגע פּינקטליך איינגעהאַלטען ווערדען. דער בריעפֿ-וועכסעל מיט דען אויסוועערטיגען מעכטען קאַנן פֿיר יעטצט נאָך ניכט מיטגעטהיילט ווערדען, דא אין דעמזעלבען געהיימניססע זינד, וועלכע נאָך ניכט פֿעראָפֿפֿענטליכט ווערדען דירפֿען.

דיעזער ענגלישע זיטצונגס-בעריכט, וועלכער געסטערן טעלעגראַפֿיש היעהער מיטגעטהיילט וואורדע, איזט אינזאָפֿערנע זעהר אינטערעססאַנט, אלס דיעסמאל דער ענגלישע אויסוועערטיגע מיניסטער גאַנץ אַנדערס שפּראַך, אלס דיא איבריגען אייראָפּעאישען מעכטע. וועהרענד דייטשלאַנד עסטעררייך-אונגארן אונד איטאַליען אין איהרען טהראָנ-רעדען אונד זאָנסטיגען שטאַאטס-רעדען פֿאָרטוועהרענד פֿאָם עוויג בעפֿעסטיגטען פֿריעדען שפּרעכען, זאַגט יעטצט דער ענגלישע אויסוועערטיגע מיניסטער, דאס בעציגליך דער אויפֿרעכטהאַלטונג דעס אייראָפּעאישען פֿריעדענס דאָך נאָך בעזאָרגניססע פֿאָרהאַנדען זייען, נור מיינט ער, דאס דיעזער קריעג ניכט היינטע אויסברעכען ווירד, זאָנדערן ערסט מאָרגען אָדער איבערמאָרגען אָדער ערסט נאָך דרייא יאַהרען. וויר מיססען היער בעמערקען, דאס מאַן אין איינעם ענגלישען אָבער-הויזע קיינע קלויז-פּאָליטיק טרייבט — אונד אונזער „מאַדיאַר אַללאַם“ (זיעהע נו׳ 32) ווירד באַלד וועניגסטענס צור העלפֿטע רעכט האַבען. עטוואס ק אָ כ ט אים טאָפּפֿע, וויא לאַנגע עס דויערן קאַנן ביז דאס קאָכענדע א י ב ע ר ל ױ פֿ ע ן ווירד — ווייס גאָטט.

ש פ א נ י ע ן.

אין דען ניכט-ענדענ-וואָללענדען שפּאַנישען קריעג, וועלכער שאָן זאָ לאַנגע צווישען דען קאַרליסטען אונד רעפּובליקאַנערן אַנדויערט, איזט יעטצט איין אומשוואונג צו גונסטען דער רעפּובליקאַנער איינגעטרעטען: דענן דיא נייעסטען דעפּעשען מעלדען מעהרערע זיעגע דער רעפּובליקאַנער געגען דיא קאַרליסטען. דיא רעגיערונג וואורדע דאַדורך ערמוטהיגט אונד וויל מיט איהרעם מיליטער גאַנץ שפּאַניען איבערשוועממען, אום איבעראַלל דיא קאַרליסטען אויסצוראָטטען.

אם 3. מאַי וואורדע אויף דען שפּאַנישען מיניסטער איין מאָרד-פֿערזוך געמאַכט. דער מאָרדער וואַרטעטע אין דאס הויז דעס מיניסטערס איינצודרינגען אונד פֿייערטע מיט דער פּיסטאָלע דרייא שיססע אויף דען מיניסטער אַב, נאַכדעם אבער אַללע דרייא קוגעל דען מיניסטער ניכט געטראָפֿפֿען האַבען, זאָ האַט דער מאָרדער מיט דער פֿיערטען קוגעל זיך זעלבסט ערשאָססען. זיך קאָננטע ער יא טרעפֿפֿען.

פֿאָם קאַנאַל ניכט קעננען, אום איהן אירגענדוואָ צו פֿערשטאָפּפֿען. — ווענן מאַן אבער אויך הייטע צו־טאַגע אין דען קעללער קאָממט, זאָ קעננט מאַן זיך עבענזאָוועניג אויס׳ וויא אין איינעם דיכטען וואלדע. דיא קעללער־טהירע אונד דיא קאַססען־טהירען ווערדען דורך איינגעהיימען דרוק געשפּערט אונד געאָפֿפֿנעט, דאס הויז ראָטהשילד האט זיינע אייגע־נען שלאָססער׳ מויערער׳ טישלער, וועלכע נור פֿיר דיעזעס הויז ארבייטען — אונד ווענן דיא שלאָס־סער אָדער דיא מויערער אונד טישלער שטערבען׳ זאָ בעקאָממען איהרע קינדער דעז דיענסט, דאמיט דאס געהיימניס דער שלאָססער ניכט פֿערראַטהען ווירד. נור דיעזע אונד אללע מיטגליעדער דער ראָטהשילד׳שען פֿאַמיליע קעננען דיא געהיימניססע איהרער שלאָססער אונד טהירען׳ געגען איינפֿאַבע דיעבע קאַנן דאס הויז ראָטהשילד רוהיג שלאַפֿען, זעלבסט ווענן שאָן דיא דיעבע אין דען קעללער קאָמ־מען קאָננטען, דאַנן וויסטען זיא ערסט ניכט, אָב זיא ניכט פֿאָן דען קאַססען זעלבסט געפֿאַנגען ווערדען׳.

* (ר׳ משה מאָנטעפֿיאָרע) פֿאָהרט ניכט נאָך ארץ ישראל׳ דא איהן זיינע פֿריינדע ערזוכט האבען׳ אין זיינעם האָהען אלטער דיעזע מיהעפֿאַללע אונד פֿיר איהן געפֿעהרליכע רייזע ניכט צו אונטערנעהמען. פֿאָן לאָנדאָן זינד ביז יעטצט 10,500 גולדען אן דיא נאָטהליידענדען אין ארץ ישראל אבגעגאַנגען.

פֿערלאָזונגען

1) דער 1860-ער לאָזע.

אוים דען אם .1 פֿעבער פֿערלאָזטען 75 סע־ריען׳ וועלכע וויר בערייטס אין נר׳ 11 מיטטהיילטען׳ וואורדען אם .1 מאי פֿאָלגענדע נוממערן מיט דען נעבענבעצייכנעטען טרעפֿפֿערן געצאָגען: אונד צוואר פֿיעל דער הויפּטטרעפֿפֿער מיט 300000 גולדען אויף ס׳ 9494 נר׳ 15 ;— דער צווייטע טרעפֿפֿער מיט 50000 גולדען אויף ס׳ 19863 נ׳ 16 — אונד דער דריטטע טרעפֿפֿער מיט 25000 גולדען אויף ס׳ 8345 נר׳ 16; — פֿערנער געווינגען יע 10000 גולד. ס׳ 5672 נומ׳ 19, ס׳ 16846 נר׳ 3 ; — יע 5000 גולדען ס׳ 2158 נר׳ 19, ס׳2689 נר׳ 2, ס׳ 5725 נר׳ 13, ס׳ 8621 נר׳ 11, ס׳ 8794 נר׳ 1, ס׳ 10625 נר׳ 10, ס׳ 11724 נר׳ 4, ס׳ 13945 נר׳ 15, ס׳ 14847 נר׳ 12, ס׳ 15134 נר׳ 14, ס׳ 16846 נר׳ 17, ס׳ 17606 נר׳16 ס׳ 18468 נר׳ 17, ס׳ 18786 נר׳ 20, ס׳ 19151 נומ׳ 6 ; — יע 1000 גולדען ס׳ 2158 נר׳ 2, ס׳ 5414 נר׳ 11, ס׳5672 נר׳ 4 7, ס׳ 5725 נר׳ 17, ס׳ 5729 נר׳ 2 19, ס׳ 8345 נר׳ 19, ס׳ 8688 נר׳ 7, ס׳ 10496 נר׳ 9, ס׳ 10523 נר׳ 15, ס׳11173 נר׳ 2 17, ס׳ 11389 נר׳ 9, ס׳ 11724 נר׳ 10, ס׳ 13224 נר׳3, ס׳ 13302 נר׳ 19, ס׳ 13367 נר׳ 11, ס׳ 13587 נומ׳ 9, ס׳ 14458 נר׳ 3, ס׳ 14847 נר׳ 8, ס׳ 14957 נומ׳ 6, ס׳ 15512 נר׳ 12, ס׳ 15979 נר׳ 3, ס׳ 17606 נר׳ 7, ס׳ 17956 נומ׳ 15, ס׳ 18210 נר׳ 1, ס׳ 18352 נר׳ 15, ס׳ 18468 נומ׳ 3 אונד ענדליך ס׳ 19863 נר׳ 1.

אויף אללע איבריגען אין דען אָביגען סעריען ענטהאלטענען נוממערן פֿאַללט דער גערינגסטע גע־ווינן פֿאָן יע 600 גולדען.

2) דער קעגלעוויטש-לאָזע.

בייא דער אם 1-טען מאי 1874 פֿאָרגענאָמ־מענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואורדען פֿאָלגענדע נוממערן מיט דען ביינעזעטצטען טרעפֿפֿערן גע־צאָגען: אונד צוואר פֿיעל דער הויפּטטרעפֿפֿער מיט 10000 גולדען אויף נומ׳ 46255 — אונד דער צווייטע טרעפֿפֿער מיט 1500 גולדען אויף נומ׳ 12819 ; — פֿערנער געווינגען יע 500 גולדען נומ׳ 19384 62186 ; — יע 200 גולדען 15641 22785 65553 ; — יע 100 גולדען נר׳ 10182 29004 30734 35246 53639 ; — יע 50 גולד׳ נר׳ 4377 18881 24618 32876 52245 64979 — אונד יע 30 גול׳ נר׳ 7731 14863 25071 33608 35967 43505 53208 55446 57199 אונד 64302.

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

ווייצען נעגען דיא פֿאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא היעזיגען פרייזע אום ניכטס געפֿאַללען. — פער פֿריה-יאהר 8,45—8,40 גולדען. —

קוקורוץ פער מאי-יוני 4,76—4,74 גולדען.

האַפֿער פער פֿריה-יאהר 2,72—2,70 גולדען.

מעהל-פרייזע (פער וויענער צענטנער זאממט זאק, פֿרייא אב פעסט) : נומ׳ 0 : 17 גולד. — קר., נומ׳ 1: 16 גולד. 50 קר., נר׳ 2 : 16 גולד. — קר., נר׳ 3 : 15 גול. — קר., נר׳ 4 : 14 גולד. 30 קר., נר׳ 5 : 13 גולד. 20 קר., נר׳ 6 : 12 גולד. — קר., נר׳ 7 : 11 גול. 20 קר., נר׳ 8 : 10 גולד. 70 קר., נר׳ 8½: 10 גולד. 30 קר., פֿיינע קלייע 4 גולד. 20 קר., גראָבע קלייע 3 גולד. 60 קר.

הילזענ-פֿריכטע. וויסע פֿיזאָלען 5,25—5, לינזען אונד ערבסען 6 — 6½ גולד. הירזע-ברייןן 8,20—8,40 גולד׳ הירזע 5—5,20 גולד׳ האנפֿזאמען 4,10—4,30 גולד. (פער 60 וויענער פֿפונד) מאָהן גרויער 12,50,בלויער 15,50 גולד.

ערדעפּפֿעל: 2·30—3 גול. (פער וויענער צטר.)

שפּיריטוס פֿיר נעברויך נייע מעטהאָדע 60 קר., פרעסהעפֿע-וואארע 64½ קר. —

ריבאָל (דאָפּפּעלט ראַפֿפֿינירט) 20,50 גולדען פער צטר., ראָהעס 17·50 גולד.

צוועטשקען. באָסנישע פֿאס-וואארע 18—20גול. זאק-וואארע 17·75 גול.

אונשליט (חלב) 25 — 26 גולדען. —

פעסטער שלאכטפֿיעה-מארקט. בייא דעם אם 30-טען פֿ. מ. היער אבגעהאלטענען וואָכענ-מארקטעס וואור־דען פֿערקויפֿט 888 אָכסען דאס פּאאר פֿאָן 150 ביז 435 גולד, 419 קיהע דאס פּאאר פֿאָן 125—285 גולדען, 220 מעלק-קיהע דאס שטיק פֿאָן 75—200 גולד., 20 שטיק ביפֿפֿעל דאס פּאאר צו 200 גולד. — רינדפֿלייש פער צענטנער 27 גולד. 50 קר. ביז 30 גולד. 50 קר.

וויענער פרייזע.

שפּיריטוס: פֿרוכט-שפּירימוס 62 קר.

ריבאָל פֿיר הערבסט 21⅛ גול. לייגאָל 22⅛—22¼ גול.

פעטראָלעאום 11¼ גולד.

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 2. מאי 1874.

וויען 65 1 23 14 84

אנצייגע.

וויכטיג פֿיר

סאָדא-וואססער-פֿאבריקאנטען.

צור בעאכטונג.

וויר עמפּפֿעהלען פֿיר גאסט־ווירטהע אונד הויזהאלטונגען דיא אין אונגארן ביזהער איינציג נור פֿאָן אונס ערצייגטען

סאָדא-וואססער-אפּפּאראטע,

וועלכע׳ וואס ריינע אונד דויער־האפֿטע ארבייט בעטריפֿפֿט׳ אללע

אויסלענדישען איבער־טרעפֿפֿען. מיט הילפֿע דיעזער אפּפּאראטע קאָנן זיך יעדערמאַנן דאס זאָ בעליעבט געוואָרדענע, געזונדע מוסירענדע געטראַנק זעלבסט ער־צייגען. דיא פרייזע זינד דיא פֿאָלגענדען : פֿיר דרייוויטטעליגע אפּפּאראַ־טע ביז 12 זייטעל 9 ביז 20 גולדען דיא גראָסטען.

F. Horn,

Pest, Kerepecsher-Bazar

gegenüber dem Nationaltheater.

בעשטעללונגען אוים דער פראָווינץ ווערדען מיט נאבנאהמע פינקטליך עפֿפֿעקטואירט, עבען זאָ ווערדען אללע רעפּאראטורען אויפֿס בעסטע אונד בילליגסטע בעזאָרגט.

קורז-טאבעללע פֿאָם 2. מאי

	פֿל.	קר׳
פעסטער קאָממערציאַל-באַנק	735	—
פעסטער [illegible]-באַנק	875	—
פראַנקאָ-אונגארישע	55	—
אינדוסטריע-באַנק-אקציען	46	25
אָפֿנער קאָממערציאַל-באַנק	175	—
לאַנדעס צענטראַל-שפּאַרקאַססע	68	50
אָפֿנער בירגערליכע	—	—
פעסטער ערסטע פֿאַטערלענדישע	[illegible]	—
פעסטער פֿאָרשטעדטישע	50	
פעסט-אָפֿנער דאַמפּשיפֿפֿעהרטישע	151	—
דעטטאָ צווייטע עמיססיאָן	—	—
פֿאַנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדי־טיס צו 5 איינהאלב פּראָצענט	85	25
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באַנק צו 5 איינהאלב פּראָצענט	77	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פּראָ־צענט	84	50
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	86	50
דער פעסטער קאָממערציאַל-באַנק	84	75
קעטטען-בריק-אקציען	83	—
נאָרד-אָסט-באַהן	103	—
אַלפֿעלד-פֿיומאַנער	139	50
אונגארישע אָסטבאַהן	48	—
טהייס באַהן	216	50
זיעבענבירגער באַהן אקציען	131	50
קאשוי-אָדערבערגער באַהן אקציען	—	—
פראַנץ-יאָזעפ׳ס באַהן אקציען	202	50
קארל-לודוויג-באַהן אקציען	946	25
לעמבערג-טשערנאָוויץ-יאססי באַהן	144	50
קרעדיט-אקציען	217	—
באַנק-	972	—

	פֿל.	קר׳
סאַלמי צו 40 גולדען ק. מ.	23	50
קלאַרי צו 40 " "	26	—
סט. גענאָיס צו 40 " "	22	—
אָפֿנער צו 40 " "	23	75
ווינדישגרעטצער צו 20 גולדען ק. מ.	18	50
וואלדשטיין צו 20 " "	20	75
קעגלעוויטש צו 10 " "	14	—
רודאָלפֿלאָזע צו 10 " "	12	—
[illegible] צו 20 " "	15	50
אינסברוקער לאָזע	15	50
זאַלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	—
קראַקויער לאָזע	18	—
טירקען לאָזע	47	—
דעטטאָ 120 פֿראַנקס איינצאַהלונגען	35	—
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	75	25
דעטטאָ צו 50 גולדען	77	—

ווערטה-פּאַפּיערע.

	פֿל.	קר׳
אונגארישע גרונדענטלאַסטונגען	74	75
טעמעשוואַרער-באַנאַטער	73	50
זיעבענבירגישע	71	—
גאַליציישע	77	75
בוקאָווינער	77	—
אונגארישע איינזענבאַהן-אנלעהען	92	50
וויינצעהנט-אבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	69	50
פעסטער שטראַססען-באַהן	365	—
אָפֿנער שטראַססענבאַהן	100	—
[illegible]-באַנק	25	25
אַנגלאָ-באַנק 1. עמיסיאָן	29	25
אונגארישע באָדען-קרעדיט	51	50
שפּאַר- אונד קרעדיט-פֿעראיין	46	50
אונגארישע קרעדיט-באַנק	136	50

באַללען-מעהל

	פֿל.	קר׳
נוממער 0	30	10
" 1	29	20
" 2	28	40
" 3	26	60
" 4	25	30
" 5	23	40
" 6	21	20
" 7	19	80
" 8	18	90
" 8½	18	20

געלד-קורז

	פֿל.	קר׳
זילבער-אַזשיאָ	106	—
דוקאַטען	5	29
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פֿראַנקס)	8	96
נאַפּאָלעאָנדאָר	8	96
פּרייסישע טהאַלער (קאַססענאַנווייזונגען)	1	66
רוסישע רובעל	1	55

לאָזע.

	פֿל.	קר׳
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	133	—
דעטטאָ צו 50	129	50
1860-ער גאַנצע לאָזע	103	75
דעטטאָ פֿינפֿטעל	108	75
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאַאַטס-לאָזע	97	25
1839 ראָטהשילד - לאָזע גאַנצע	295	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	248	—
קאָמאָ רענטענשיינע	21	—
קרעדיט-לאָזע	157	50
טריעסטער לאָזע פּער 100 גולדען	—	—
טריעסטער לאָזע פּער 50	53	—
דאָנאַו-דאַמפּשיפֿפֿאַהרטס-לאָזע	90	—
פּאַלפֿי צו 40 גולדען	31	—

פֿרוכטפּרייז-טאבעללע

פֿריכטע	קוואַליטעטס־געוויכט	פּער צאָלל-צטר
ווייצען, באַנאַטער	81	7.50—7.65
" "	82	7.65—7.75
" "	83	7.75—7.90
" "	84	7.90 8.—
" "	85	8.——8.05
" "	86	8.05—8.15
" טהייס	81	7.70—7.85
" "	82	7.85—8.—
" "	83	8.——8.10
" "	84	8.10—8.25
" "	85	8.25—8.35
" "	86	—.—.—
" פעסטער באָדען	81	7.65—7.80
" "	82	7.80—7.95
" "	83	7.95—8.05
" "	84	8.05—8.20
" "	85	8.20—8.30
" "	86	—.—.—
" ווייסענבורגער	81	7.80—7.90
" "	82	7.90—8.05
" "	83	8.05—8.15
" "	84	8.15—8.30
" "	85	8.30—8.40
" "	86	—.—.—
		פּער מעטצען
קאָרן	80	5.50—5.35
גערסטע מאַלץ	72	4.40—4.30
" פֿוטטער	72	3.95—3.80
האַבער	50	2.75—2.72
קוקורוץ באַנאַטער	פּער מעטצען	4.80—4.77
אַנדערע גאַטטונג	צענטנער	4.75—4.72
רעפּס קאָהל	75	—.—.—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1874. Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

פערפלוכטען פאלקעס מיססען ניכט בלאס פאן הויז
האף ווייב אונד קינד פערטריעבען, זאנדערן אויך
אין אייסערסטע נאטה אונד ארמוטה זא וויא צור
דיענסטבארקייט געבראכט ווערדען. אים יאהרע 1614
וואורדע אויך דיא יודענגאססע געפלינדערט. נאך
אים יאהרע 1747 שטאנד אויף דער בריקע איין בילד,
וועלכעס איינע שפאטט-מאלערייא איבער דיא יודען
פארשטעללטע, אונד אלס דיעזעס בילד פאן יעמאנ-
דעם אין דער נאכט צערשטארט וואורדע, ליעס עס
דיא שטאדט אויף אייגענע קאסטען וויעדער הער-
שטעללען. נאך אים יאהרע 1756 דורפטען דיא איז-
ראעליטען ניכט איינמאל דען שאנען שפא-
ציער-פלאטץ אין פראנקפורט בעטרעטען — —
אונד ערסט אים יאהרע 1798, אלס פראנקפורט אויף
קורצע צייט אונטער דיא מאכט דער פראנצאזען
קאם, וואורדען דיא יודען פרייא, זינד אבער נאכהער
וויעדער אונטערדריקט וואַרדען אונד ערסט אים יאה-
רע 1805 ערלויבטע דער בישאף דען יודען זיך פרייא
אין דער גאנצען שטאדט צו בעוועגען. ביז דארטהין
מוסטע יעדער יודע איין ערקעננונגס-צייכען טרא-
גען, דאס ער יודע איזט. איין מאנן מוסטע אויף זיי-
נעם ראקע איינען געלבען רינג, אונד איין ווייב מוס-
טע איינען בלויען שלייער אויף זיך טראגען. ערסט
שפעטער ערלויבטע מאן דען יודען אלס צייכען
בלאס איינען שווארצען מאנטעל צו טראגען, אבער
איינען שטאק דורפטע דער יודע ניכט האבען. אן
דען קאטהאלישען זאננטאגען אדער פייערטאגען
דורפטען דיא יודען איהרע גאססע ניכט פערלאס-
סען, נור איינצעלנען ליעפעראנטען וואר עס דורך
איינען פאס ערלויבט, אין דיא כריסטען-גאססען צו
קאממען. איינמאל וואללטע דער ווייטמאר'שע האפ-
וועכסלער אליהו ליב רייז אם זאננטאג אין דיא
שטאדט קאממען אונד טראטצדעם זאגאר דער בע-
ריהמטע דייטשע דיכטער ג א ט ה ע אים נאמען
דעם הערצאגס פאן ווייטמאר פיר דיעזען יודען אום
ערלויבניס צום בעטרעטען דער שטאדט ערזוכטע,
וואורדע איהם דאך דיעזע ביטטע אבגעשלאגען.
וואללטע איינמאל איין יודע אן זאנג- אונד פייער-
טאגען אהנע איינען פאס אין דיא שטאדט קאממען,
זא מוסטע ער פיר יעדעס מאל איינען גולדען אלס
צ א ל ל ענטריכטען, שפעטער מוסטע דיא געמיינ-
דע יעהרליך 150 גולדען צאהלען, אום איהר דאס
בעטרעטען דער איבריגען שטאדט-טהיילע צו ער-
לויבען. אויך אין דען אפפענטליכען באדערן דורפטען
דיא יודען ניכט דארט באדען, וואו זיך כריסטען צו
באדען פפלעגען, אום דאס באד ניכט צו פעראונ-
רייניגען. נאך אים זאממער דעם יאהרעס 1800 היעלט
איין דאקטאר דער מעדיצין, וועלכער איין אפפענט-
ליכעס באדע-הויז האטטע, פיר נאטהיג אנצוצייגען,
דאס אין זיינער אנשטאלט נור צווייא באדער דען
יודען צור בענוטצונג איבערלאססען זייען, עס ברויכט
אלזא קיין כריסט צו בעזארגען, אין איין יודען-באד
צו קאממען אונד ווערדע קיין יודע אין איין כריסטען-
באד איינגעלאססען ווערדען, אויך זינד דיא וועשע
פירביידע טהיילע געשיעדען. נאך אים יאהרע 1817
ווארען אין פראנקפורט שרעקליכע יודען-פערפאל-
גונגען. ערסט אים יאהרע 1832 ווארד דען פראנק-
פורטער יודען דאס רעכט געגעבען, דאס יעדער
מעהר אלס איין הויז אונד איינען גארטען בעזיט-
צען דארף — אונד אים יאהרע 1834 וואורדע דיא
שטרענגע פארשריפט, וועלכע דיא אנצאהל דער
יידישען הייראטען יעהרליך פעסטזעטצטע, אבגע-
שאפפט — אונד אים יאהרע 1864 וואורדע אין
פראנקפורט דיא פאללשטענדיגע יודען-עמאנציפא-
ציאן איינגעפיהרט.

* (ד א ס ל ע מ ב ע ר ג ע ר ל א נ ד ע ס-
ש פ י ט א ל.) וויר האבען בערייטס מעהרמאלס
ערוועהנט, דאס אין דיעזעס שפיטאל, טראטצדעם
דאס גאנצע לאנד דאצו בייגעשטייערט, קיין יודע
איפגענאממען ווערדען דורפטע. פערנער מעלדע-
טען וויר פאר איניגען וואכען, דאס דער לאנדטאג
דיעזעס פערבאט אבגעשאפפט האטטע — אונד נון
ווירד געסטערן אויס לעמבערג טעלעגראפירט, דאס
אויך שאן דער קאניג דיעזע פערבאטט-אבשאפפונג
דעס לאנדטאגעס ס א נ ק צ י א נ י ר ט ע. יעטצט
ווערדען אלזא אויך יודען אינס לאנדעס-שפיטאל
איפגענאממען ווערדען מיססען.

° (ר ו י ב - מ א ר ד.) דיא גראסווארדיינער
צייטונג מעלדעט, דאס דיעזער טאגע אין בעלעניעש
דער רייכע איזראעליט מ א נ ד ע ל דורך רייבער
ערמארדעט וואורדע אונד איהם איין בעטראג פאן
13000 גולדען גערויבט וואַרדען איזט.

* (ב י ע ר - ק ר א וו א ל ל.) „ביער-קרא-
וואלל“ הייסט זא פיעל, דיא ביער-טרינקער מאכען
איינע רעוואלוציאן, וויל דאס ביער פערטהייערט
ווירד: איין דעראַרטיגער ביער-קראוואלל איזט אם
2. מאי אין ל י נ ץ אויסגעבראכען אונד צוואר
דאהער, וויל דער דארטיגע יידישע ביער-ברויער
ה א ט ש ע ק דיא ביער-פרייזע אום 4 קרייצער
פער מאאס ערהאהט האטטע, אינדעם אויך דיא
גערסטע אין לעטצטערער צייט בעדייטענד טהייע-
רער וואורדע. דיא לינצער ביער-פערברויכער שריען
אבער, דאס דאס ביער שאן אהנעהין גענוג טהייער
איזט אונד דראהטען שאן פאראויס מיט איינעם
קראוואלל, אים פאללע זיך הערר האטשעק אונטער-
שטעהען ווירד, דיא ביער-פרייזע אום נור איינען
קרייצער צו ערהאהען. אם אבענדע דעם 2. מאי
קאמען נון פיעלע געזעללען, סאלדאטען אונד אר-
בייטער אין דאס ביערהויז, ליעסען זיך פיעל ביער
איינשענקען אונד אלס זיא דען צאהל-קעללנער ריע-
פען אונד דיעזער שאן דען ערהאהטען פרייז רעכ-
נעטע, פיעלען אללע ארבייטער איבער דיא הויז-
לייטע הער אונד פלינדערטען אונד פערוויסטעטען,
וואס איהגען נור אין דיא הענדע געקאממען וואר.
פאן אייסען וואורדען אן אללען שטאק-ווערקען דיא
פענסטער איינגעווארפען אונד אין דען גאסט-צים-
מערן וואורדען דיא קריגע, גלעזער, שיסלע, טישע
אוהרען, בילדער אונד שפיעגעל צערטרוממערט
אונד היגויסגעווארפען. מעהרערע טויזענדע ארביי-
טער שטאנדען פאר דער ביער-ברויערייא אונד
וואללטען אללע געביידע דער ערדע גלייכמאכען,
אללע ביער-פאססער וואורדען היגויס-געוועלצט אונד
אין דיא דאנויא געווארפען. נון וואללטע יעטצט דער
פאלקס-הויפע אין דיא וואהנונג דעם הערדן האט-
שעק דרינגען אונד איהן זאממט ווייב אונד קינדערן
ערמארדען, צו זיינעם גליקע האטטע ער איינינע
טרייע קנעכטע אונד דיעזע שטעללטען זיך זא לאנגע
צור וועהרע, ביז איין רעגימענט מיליטער הערביי-
קאם אונד מיט פארגעהאלטענען פיסטאלען דען
פאלקס-הויפען צערשטרייטע. דאך זינד בייא דיעזעם
קאמפפע מעהרערע פערוואונדונגען פארגעקאממען.
— דאס ענדע אבער וואר דאך, דאס דיא קראוואלל-
מאכער איהרען צוועק ערדייכטען, דענן אין גאנץ
לינץ טרויט זיך קיינער מעהר, דאס ביער צו פער-
טהייערן: דאדורך וואורדען זיא מוטהיגער אונד אללע
לייטע רעדען זיך יעטצט צוזאממען, אום אויך געגען
דיא האהען בראד- אונד פלייש-פרייזע איינען זאל-
כען קראוואלל צו מאכען — דעסהאלב זינד נאך
הייטע אללע לינצער גאססען מיט מיליטער בע-
זעטצט. צו בעמערקען איזט, דאס טראטצדעם אין
לינץ מעהרערע ביער-ברויער זינד, וועלכע עבענ-
פאלס איהר ביער פערטהייערן וואללטען, קעהר-
טע זיך דער האס דעס פאלקעס דאך נור געגען
דיא געברידער האטשעק, וויל זיא איזראעליטען
זינד. אין לינץ וואהגען אהנעהין ניכט לאנגע יודען
אונד דאצו קאממט נאך דער אומשטאנד, דאס זיך
איין יודע אויך איינמאל געטרויען וואללטע, דיא
ביער-פרייזע צו ערהאהען.

* (פ א ן א י י נ ע ם ז ע ל ט ז א מ ע ן
צ ו ז א מ מ ע נ ט ר ע פ פ ע ן) אין דעם לעבענס-
וואנדעל צווייער מענשען, ווירד דער אונגארישען
צייטונג „פ. פאלגאר“ אים פינצהעלי פאלגענדעס גע-
שריעבען: צווייא פינצעהעליער איינוואהנער וואור-
דען אים יאהרע 1801 געבארען, ביידע הייראטעטען
אים יאהרע 1820 אין דעמזעלבען טאגע צום ערסטען
מאלע אונד אים יאהרע 1863 הייראטעטען ביידע אן
עבענדעמזעלבען טאגע צום צווייטען מאלע, ביידע
שטארבען אן איינעם טאגע נאך קורצער קראנקהייט

דיעזע לאססעט איהר נור רוהיג ווייטערגעהען. באלד אבער ווירד
אונזער געמיינדע-פארשטעהער, דער רייכע מאזעס לעווי קאמ-
מען, איהר ווערדעט איהן אן זיינעם אונגעוואהנליך לאנגען בארט
ערקעננען, ער נעהמט אימער מיט איינעם לאנגען שטאק מיט
זילבערנעם קנאפפע.“

„גוט! איך ווערדע איהן שאן ערקעננען!“

האָרעט נור ווייטער! פאר איהם ווירד איין מאנן אויף
איינעם שוב-קאררען איינען לאנגען קאפפער פיהרען — דא
ווערדעט איהר נון פארטרעטען אונד צו וויססען פערלאנגען,
וואס דענן אייגענטליך אין דיעזעם קאפפער איזט. מאן ווירד ער-
שרעקען אונד ווירד אייך צו בערוהיגען זוכען אונד ביטטען, דאס
אייך דאס ניכט אנגעהען מאגע. איהר זאללט אבער זא לאנגע
ניכט רוהען, ביז מאן ניכט אייער שוויינען מיט 300 נאלד-גולדען
בעצאהלען ווירד; פערשטעהט איהר מיך שאן?“

„ווירד מאן מיר אבער אויך זא איינען גראסען בעטראג
געבען?“ —

„געוויס! זאבאלד מאן זעהען ווירד, דאס איהר איינען
קליינערן בעטראג ניכט נעהמעט!“

„אונד וואס זאלל איך אייך דאנן פיר דיעזען ראטה
געבען?“ —

„פאס נ ע ל ד ע גאר ניכטס!“

„וואס דענן זאנסט?“

אהנע צווייפעל, ווירד מאן אין אייך דרינגען, דען נאמען
דעסיעניגען צו זאגען, דער אייך דיעזען וויגק גאב, אום דען קאפ-
פער אויפצוהאלטען — אונד דא ברויכט איהר נור צו זאגען,
דאס אייך דאס איין געוויססער מ א י ר געזאגט האט, זאנסט
פערלאנגע איך פאן אייך ניכטס! מערקט אייך ד י ע ז ע ן
נאמען!“ —

„גוט! איך ווערדע עס גאנץ זיכער טהון אונד הייטע
אבענד דען פערזוך מאכען!“ — — —

בעפאר וויר נון דאצו קאממען, וואס אייגענטליך אין
אונד מיט דעם קאפפער וואר, וואללען וויר פארלייפיג בעמער-
קען, דאס אברהם בער אין דיא שאנע אסתר שטארק פערליעבט
געוועזען איזט אונד דא ער זעהר רייך וואר, זא העטטע ער דיעזע
זיכער בעקאממען, וועגן ער נור רעכטצייטיג איינען אנטראג בייא
איהרעם פאטער געמאכט העטטע; אבער אלס ער דען אנ-
טראג מאכטע, וואר עס שאן צו שפעט, דיא אונטערהאנדלונ-
גען מיט מאירס עלטערן ווארען בערייטס אבגעשלאססען אונד
וועניגע טאגע הערנאך האט דיא פערלאבונג שטאטטגעפונדען.

דעם פערצווייפעלטען אברהם בער בליעב בלאס דיא
שוואכע האפפנונג, דורך אירגענד איינע שפיטצ-ביבערייא דיא
פערלאבטען וויעדער אויס איינאנדער צו ברינגען — וואס איהם
אויך אים פראיינע מיט דעם נאטאר אנטאניא לייכט געלונ-
גען איזט.

דער נאטאר האט נעמליך דיא איהם פאן אברהם בער
אנגעראטהענע שפיטצביבערייא זעהר גוט אנגעשטעללט אונד
אלס דער נאטאר דאמאלס נאכטס דעם ר' משה לעווי זאגטע,
דאס איהם מ א י ר צו דיעזעם אויפהאלטען דעם קאפפערס
געראטהען האטטע, דא האטטע נאטירליך דער ר' משה ניכטס
איילינערעס צו טהון, אלס מיט איינעם זאלכען אידאס, דער איין
מסור איזט, אויף עווינ צו ברעכען אונד שיקטע איהם אויך
טאגס דארויף דיא צעררישענען תנאים צוריק.

דא פערלאנגטע נון אברהם בער דיא טאכטער דעם ר'
משה צור פרויא אונד ערהיעלט זיא אויך — אונד אסתר מוסטע
דען מסור איהרעס געליעבטען מאיר מיט געוואלט הייראטען.

וואונדערבארער ווייזע האט דער נאטאר אנטאניא באלד
דארויף דיא 300 נאלד-גולדען דעם ר' משה צוריקגעגעבען. —
ווארום? — יא, דאס האט נאך איין טיעפערעס געהיימניס מיט
זיך, וועלכעס וויר נון מיט דעם געהיימניסע דעם קאפפערס ענט-
דעקען קאננען; דענן עס מוס איין זאנדערבארעס געהיימניס
געוועזען זיין, וועגן ר' משה 300 נאלד-גולדען פיר דאס פער-
שוויינען גאב — צור דאמאליגען צייט וואר דאס פיעל, זעהר
פיעל געלד! — — —

וויר מיססען נון איינינע טאגע, בעפאר דאס געשפרעך
צווישען אנטאניא אונד אברהם בער שטאטטגעפונדען האטטע,
צוריקגעהען — אונד אונס נאר אין איין קליינעס הויז בעגעבען,
וועלכעס נאגין אם ענדע דער שטאדט געלעגען וואר. פאן אויסען
היעלט מאן עס פיר איין הויז איינעס ארמען מאננעס, אבער אינ-
וועגדיג וואר עס זעהר רייך אויסגעשטאטטעט. דא לאג איין
מאנן אים האהען אלטער פאן 90 יאהרען אויף דעם קראנקענ-
בעטטע. דיא גאנצע שטאדט קאננטע איהן בלאס אלס איינען אל-
טען קאטהאליקען, אונד אלס ער זיינעם דיענער זאגטע, דאס ער
באלד שטערבען ווערדע, ער מאגע איהם יעמאנד האלען, דא
וואללטע דער דיענער נאך איינעם גייסטליכען איילען, אבער
דער אלטע זאגטע: נעהע, רופע מיר דען פארשטאנד דער איז-
ראעליטישען געמיינדע!“

דער דיענער געהארכטע, אונד אלס ר' משה לעווי היע-
הער קאם, דא וואר ער ניכט וועניג ערשטוינט, אלס ער פאן דעם
אלטען קאטהאליקען פאלגענדערמאסען אנגעשפראכען וואורדע:
„וייד מוחל (פערצייהט!) וועגן איך אייך מטריח בין (בעמיהע)
אונד אייך רופען ליעס; אבער מיין צושטאנד אונד מיינע אומ-
שטענדע, וועלכע איך אייך עבען שילדערן וויל, ווערדען
מיך ענטשולדיגען.“

(פארטזעטצונג פאלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אונזער קאָניג) האט פיר דיא בייא דער פייערסברונסט פאָם 6. אפריל צו שאדען געקאָממענען איינוואָהנער דעם אָרטעס טרסטענא (אם ארוואער קאָמיטאטע) פינפהונדערט גולדען געשפענדעט.

° (אונזער קאָניג מוסטע שאָן ווידער מויטה-געלד צאהלען.) טראָטצדעם אונזער קאָניג בייגאהע דען גראָסטען טהייל דעס יאהרעס אין אונגארן פערווייל, זאָ איזט ער נאָך בייא דען הערדען מויטהגערן וועניג בעקאננט אונד שאָן צום צווייטען מאלע ווארדע ער וועגען מויטה-געביהר אויפגעהאלטען. — דער אונגארישע ללאָיד פאָם 5. מאי ערצעהלט: זיינע מאַיעסטעט האטטע הייטע נאכמיטטאגס איינע שפאציער-פאהרט אין דאס היעזיגע שטאדט-וואָלדכען געמאכט, אום פאָן דאָרט אויף דיא ראקאָש-וויעזע צו קאָממען. מיט איהם וואר בלאָס זיין אדיוטאנט געפאהרען. מאַן קאם נון צור דאָרטיגען מויטה, דער קוטשער גאב דער פרויא דעם מויטהגעלדס איין צייכען, דען שראנקען צו אָפפנען, דיעזע אבער זאגטע: „ערסט בעצאהלען'ס אונד דאנן פאהרען'ס!" דער קאָניג זאה הינוים אונד פראגטע דיא פרויא, אָב היער עטוואס צו צאהלען איזט אונד דיא פרויא זאגטע: „יא, נאָך בעליעבען, געוואָהנליך איזט צעהן קרייצער דיא מאקסע!" דער קאָניג לאכטע אונד גאב דער פרויא איינען גולדען. „יא, איך קאנן אבער ניכט וועכסלען!" (זאגטע דיא פרויא) — וואָרויף דער קאָניג ערווידערטע: „זאָ ווערדען זיא מיר 90 קרייצער שולדיג בלייבען!" — ערסט שפעטער האטטע דיא פרויא ערפאהרען, ווען זיא אויפגעהאלטען האטטע, זיא קאם אין דיא אָפנער בורג, אום דאס געלד צוריקצוגעבען, וועלכעס איהר אבער נאטירליך געשענקט ווארדע. —

° (מיניסטער-ראטה.) געסטערן מיטטאגס האט אין דער היעזיגען האָפ-בורג אונטער דעם פאָרזיטצע דעם קאָניגס איין מיניסטער-ראטה שטאטטגעפונדען. בייא דיעזעם מיניסטער-ראטהע ווארען דיא געמיינזאמען מיניסטער גראף אנדראשי, פעלדצייגמייסטער באראָן קוהן אונד באראָן האָלצגעטהאן אונד מיניסטער-פרעזידענט ביטטאָ. אין דיעזעם מיניסטער-ראטהע ווארדע דאריבער פערהאנדעלט, וויא מאַן דיא אונגארישע דעלעגאציאָן, (וועלכע בייא דען מיליטער-אויסגאבען גראָסע ערשפארניססע פאָרדערט) מיט דעם קריעגס-מיניסטער (וועלכער היער וועגען דער פערטהייערטען לעבענסמיטטעל נאָך פיעל מעהר פאָרדערט) אויסגלייכען קאָננטע. —

* (מיניסטער-מאהלצייטען.) צו עהרען דעם מיניסטערס דער אויסווערטיגען אנגעלעגענהייטען, נעמליך דעם גראפען יוליאוס אנדראשי, פעראנשטאלטעטע פאָרגעסטערן גראף פיל עסטערהאזי אין זיינעם היעזיגען גראָסארטיגען נייען פאלאסטע איינע גלענצענדע מאהלצייט. בייא דיעזער מאהלצייט ווארען אויסער דעם מיניסטער דעם אייסערן, דער מיניסטער-פרעזידענט הערר פאָן ביטטאָ זאממט פרויא, דאנן דיא קאָנזולן פאָן פראנקרייך אונד רוסלאנד, דאנן דער וויצע-פרעזידענט דעם רייכסטאגעס אונד נאָך מעהרערע גראפען אונד פירסטען. — טאגס דאריף פעראנשטאלטעטע ווידער אונזער מיניסטער-פרעזידענט הערר פאָן ביטטאָ איין גלענצענדעס נאכטמאהל, בייא וועלכעם דער אויסווערטיגע מיניסטער גראף אנדראשי, דאנן דער געמיינזאמע קריעגס-מיניסטער באראָן קוהן, דער געמיינזאמע פינאנצ-מיניסטער האָלצגעטהאָן, נעבען איהם דער אונגארישע פינאנצ-מיניסטער גיצי, דאנן דער אונגארישע האָנוועד-מיניסטער סענדע אנוועזענד ווארען. נאטירליך ווארדען בייא דיעזעם עססען אויך דיא פאָליטישען טאגעס-פראגען בעשפראָכען.

* (אנקונפט דעם רוסישען קאיזערס אין בערלין.) קאיזער אלכסנדר פאָן רוסלאנד איזט אין בעגלייטונג דער פרינצען קאָנסטאנטין אונד אלעקסים אונד מיט צאהלרייכען גענעראלען אונד שטאאטס-מעננערן זאָנטאג אום 1 אוהר מיטטאגס אין בערלין אנגעקאָממען. קאיזער ווילהעלם אונד אללע קאָניגליכע פרינצען אונד פעלד-מארשאלל גראף מאָלטקע ערווארטעטען איהן אים באהנהאָפע. דער רוסישע קאיזער אונד דיא פרינצען פוהרען דירעקט צור בעגריסונג דער דייטשען קאיזערין אין דען קאיזערליכען פאלאסט. פאָן דא בעגאב זיך דער רוסישע קאיזער נאָך דעם פאלאסטע דער רוסישען געזאנדטשאפט, וואָ זיך דיא קראָנפרינצעססין אונד דיא איבריגען קאָניגליכען פרינצעססינגען צו זיינעם עמפפאנגע פערזאממעלטען. אם 4. מאי בעזוכטע דער רוסישע קאיזער דיא דייטשען פעלד-מארשאללע מאָלטקע אונד מאנטייפעל אונד דען פירסטען ביסמארק. איך פירסט גאָרטשאקאָף מאכטע איינען לענגערען בעזוך ביים פירסטען ביסמארק.

° (ביסמארק מיט איינעם בארט.) דיא נייע פרייע פרעססע ערצעהלט פאָלגענדע לוסטיגע געשיכטע: וועהרענד זיינער קראנקהייט ליעס זיך ביסמארק דען בארט וואכסען — אונד אלס ער נון מיט איינעם פאָלל-בארט אויפשטאנד, וואָללטע איהן ניעמאנד ערקעננען. ער וואָללטע אין זיינען גארטען געהען, אבער זיין גערטנער זאגטע איהם, דאס נור פירסט ביסמארק דיעזען גארטען בעטרעטען דארף. אומזאָנסט גאב זיך ביסמארק מיהע, אום דעם גערטנער צו בעווייזען, דאס ער ביסמארק איזט, אבער דער גערטנער וואָללטע איינען ביסמארק מיט איינעם בארטע ניכט קעננען. אלס דאנן ביסמארק אויף דיא שטראסע שפאציערען גינג, בעגאָפפטע איהן ניעמאנד, מאַן היעלט איהן פיר איינען געוואָהנליכען בירגער. ענדליך גריסטע איינער מיט פאָללער עהרענ-בעצייגונג, ביסמארק פרייטע זיך, דאס מאַן איהן דאָך אויך מיט זיינעם בארטע ערקעננע; אבער עס וואר נור איין ארמער האנדעלס-יודע, דער איהן פראגטע, אָב ער קיינע אלטע קליידער צו פערקויפען האט. ביסמארק גינג צאָרניג ווייטער. ווידער גריסטע איהן איין פיין-געקליידעטער הערר, ביסמארק לאכטע נון, דאס מאַן איהן דאָך ערקעננע אונד דער הערר זאגטע גאנץ האָפליכסט: „דירפטע איך זיא אום פייער ביטטען, הערר מיללער!" ביסמארק זאגטע: „זיא פערקעננען מיך, מיין נאמע איזט ניכט מיללער, זאָנדערן ביסמארק!" אונד דער הערר זאגטע: „יא מאָרגען אבער ניכט הייטע!" אונד גינג לאכענד דאפאָן. — ביסמארק וואָללטע נון אין דען רייכסטאג געהען, אבער דער טהיר-שטעהער פראגטע איהן, אָב ער איינע איינטריטטס-קארטע האבע? ביסמארק אבער זאגטע צאָרניג: „קעננען זיא מיך דען ניכט, איך הייסע ביסמארק!" אבער דער טהירשטעהער זאגטע: „יא, דאס קאָננטע יעדער זאגען! שויען זיא, דאס זיא ווייטער קאָממען! איך קעננע דען ביסמארק, דער זיעהט גאנץ אנדערס אוים!" — ביסמארק גינג נון צאָרניג נאָך הויזע, אבער דא וואָללטען איהן זיינע אייגענען דיענער ניכט אינס הויז לאססען, דא זיא איהן זייט זיינער קראנקהייט נאָך ניכט געזעהען האבען — אונד זעלבסט זיין אייגענער הונד בעללטע איהן אן! —

* (צום גלויבענס-האס אין פאָריגעם יאהר-הונדערט.) אינטער דיעזער אויפשריפט בראכטע דיא געסטריגע אויסגאבע דעם פעסטער ללאָיד איין פאָלליעטאָן, אין וועלכעם ערצעהלט ווירד, וואס זיך דיא יודען אין דען פריהערען יאהרהונדערטען אין פראנקפורט אויסגעשטאנדען האבען. ביז צום פינפצעהנטען יאהרהונדערט ווארען דיא יודען אין פראנקפורט נאָך זאָ ציעמליך גוט בעהאנדעלט; דאנן אבער ווארד איהרע לאגע ביז צו אונזערעם יאהרהונדערטע איינע זעהר טרויריגע. מאַן זאה זיא איממער אלס ווידערווערטיגע פרעמדלינגע אונד אלס איין פאָן גאָטט פערדאממטעס פאָלק אן. אלס אין דען יאהרען 1612 ביז 1616 איינע רעוואָלוציאָן אין פראנקפורט וואר, דא ריכטעטע דער פראנקפורטער ראטה איין שרייבען אן דען קאיזער, אין וועלכעם ערקלערט ווארד, דיא יודען אלס איבער-רעסט איינעם פאָן גאָטט

פאָלליעטאָן.

אם ל"ג בעומר.

(1-טע פאָרטזעטצונג.)

דורך יענען שרעקליכען לערם, ווארדען דיא הויזלייטע ערוואכט. מאַן איילטע אין דען גארטען, וואָהער דאס וואפפענגעקלירדע אונד דאס געשרייא געהאָרט ווארדען — אונד דא זאה מאַן ביים ליכטע דעס מאָנדעס צווייא מיט בלוט אונד וואונדען בעדעקטע מעננער, וועלכע גרימטיג קעמפפענד איינאנדער געגענאיבער שטאנדען. אלס מאַן דיא ביידען געוואלטזאם אויסאיינאנדער-געריססען האטטע, שטירצטען ביידע אָהנמעכטיג צוזאממען. — דער איינע דער פערוואונדעטען ווארדע אין זיינע וואָהנונג, דער אנדערע אין דאס געפענגניס געבראכט.

דען איינען דיעזער פערוואונדעטען ווערדען אונזערע לעזער ערראטהען קאָננען. עס וואר אברהם בער — דער אנדערע וואר — ניכט מאיר, דענן דיעזער ווערע צו איינער זאָלכען ראכעטהאט ניכט פעהיג — זאָנדערן דער אנדערע וואר נאר דער קאטהאָלישע שטאדט-נאָטאר נאמענס אנטאָניאָ.

וואס וואָללטע דענן דיעזער האבען?

יא, אין דען ערסטען מאנען וואוסטע זיך קיין מענש אין דער נאנצען שטאדט דיעזעס עראייגניס צו דייטען, קיינער וואוסטע, וואס פיר פיינדשאפט צווישען אנטאָניאָ אונד אברהם בער בעשטאנד אונד וועסהאלב דיעזער מאָרדערישע קאמפף ענטשטאנדען איזט.

קאָננטען דענן אבער דיא ביידען קעמפפענדען ניכט רעדען? —

ניין! דענן דער קאמפף וואר זאָ העפטיג, דאס אברהם בער שאָן נאָך איינינען שטונדען געשטאָרבען איזט, אָהנע איין וואָרט רעדען צו קאָננען; דער צווייטע שווער-פערוואונדעטע פערפיעל אין איין וואונד-פיעבער, וועלכעס פערצעהן טאגע דויערטע, וועהרענד וועלכער צייט דער נאָטאר פאָרטוועהרענד פאנטאזירטע.

אלס נון דער נאָטאר ענדליך ערסט נאָך צווייא וואָכען צור בעזיננונג געקאָממען וואר, דא וואר אויך זיין ערסטעס וואָרט: „רופעט מיר דען יידישען פאָרשטעהער מאָזעס, דען פאטער דער שאָנען אסתר!"

ר' משה בעגאב זיך אויך אין דאס קראנקען-צימטער דעם נאָטארס; דיעזער גאב איהם איין שרייבען צו לעזען, דער אינהאלט דעסזעלבען מוס שרעקליך געוועזען זיין, דען ר' משה פיעל בייגאהע אין אָהנמאכט אלס ער עס דורכגעלעזען האטטע. — —

אום נון דיא נייגיערדע דעס לעזערס ניכט צו שטארק צו שפאננען, וואָללען וויר איהם אין דיעזעם פאָר-פאללע איינע אויפקלערונג פערשאפפען.

איינינע וואָכען פאָר ל"ג בעומר, אלזאָ פאָר דיעזעם שרעקליכען פאָר-פאללע, וואר אויף דעם שטאדטהויזע צו וואָרטען צווישען דעם נאָטאר אנטאָניאָ אונד צווישען אברהם בער פאָלגענדעס געשפרעך צו פערנעהמען.

„אויף איירען בעזוך וואר איך הייטע נאָך ניכט געפאסט (זאגטע דער נאָטאר), דענן דער צאהלונגס-טערמין מיינעס וועכסעלס איזט יא נאָך ניכט אבגעלויפען."

„איך קאָממע ניכט וועגען דער צאהלונג (ערווידערטע אברהם בער), איך וויים, דאס איהר פאָר דעם ערסטען ניכט אין דער לאגע זייד, דרייא הונדערט נאָלד-גולדען צו צאהלען." —

„נון, אומזאָנסט קאָממט איהר ניכט!"

„יא, מיין יעטציגער בעזוך האט דאָך איינען בעצוג אויף איירע שולד, הערר נאָטאר!"

„רעדעט דייטליך, וויא מיינט איהר דאס?"

„איך מאָכטע בלאָס אום לויטער פריינדשאפט אייך דיא מיטטעל פערשאפפען, מיך אן דעם בעשטיממטען טאגע מיט מיינער פאָרדערונג פאָללקאָממען צו בעפריעדיגען!"

וואָללט איהר מיר פיעללייכט איין הויז עמפפעהלען, וואָ מאַן צו בילליגען פערצענטען געלד געליעהען בעקאָממט."

„נאָטט בעוואהרע! — איהר זאָללט אייך דיא 300 נאָלד-גולדען, וועלכע איהר מיר שולדיג זייד, פערדיענען!" —

„דרייאהונדערט נאָלד-גולדען פערדיענען? זאָלל איך זיא עטווא רויבען?"

„וואס קאָממט אייך אין דען זינן? — איך ווירדע דאָך אן אייך איינען זאָלכען אנטראג ניכט שטעללען!"

„וואס צום טייפעל זאָלל איך דענן מאכען, אום מיר איינע זאָ גראָסע סוממע צו פערדיענען?"

„עס זאָלל אייך ניכטס מעהר אלס איינען וועג קאָסטען, דען איהר הייטע אבענד מאכען זאָללט."

„יא, וועגן עס נור קיינע שפיטצ-ביבערייא איזט, זאָ וויל איך דיעזען וועג מאכען, וואָהין זאָלל איך געהען?"

„הערט, וואס איך אייך זאגע: איהר בעגעבעט אייך הייטע אבענד פאָר דאס וועסטליכע שטאדט-טהאָר אין דער יודען-גאססע אונד איהר ווארטעט דאָרט געדולדיג אב, ניכט לאנגע נאָך זאָננענ-אונטערגאנג בייא איינגעטרעטענער דונקעלהייט ווערדען איינצעלנע מעננער פאָם טהאָרע הערויסקאָממען,